

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

Effects of The Program to Promote Knowledge and Perceived self-efficacy in Primary Medical Care Practicum Via the Line Application of Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing, Surin

ธวัชชัย ยืนยาว, พย.ม.*

ภาวิณี แพงสุข, พย.ม.*

ชลดา กิงมาลา, พย.ม.*

Thawatchai Yeunyow, M.N.S.*

Pavinee Pangasuk, M.N.S.*

Chonlada Kingmala, M.N.S.*

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย 32000

* Registered Nurses Professional Level, Boromarajonani College of Nursing Surin, Surin Province, Thailand, 32000

*Corresponding author, E-mail address: thawatchai.yeun@gmail.com

Received: 22 Apr 2021 Revised: 27 May 2021 Accepted: 02 Jul 2021

บทคัดย่อ

- หลักการและเหตุผล** : แอปพลิเคชันไลน์เป็นสิ่งที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย หากใช้เพื่อสนับสนุนในการเรียนการสอน ก็จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนอย่างสูงสุด
- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์
- วิธีการศึกษา** : การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการจัดโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (One Group Pretest-Posttest Design) ใช้เครื่องมือการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามด้านความรู้และ 2) แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น เก็บข้อมูลจาก Google form ตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาลจำนวน 155 คน คัดเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังโปรแกรมด้วยโดยใช้สถิติ Paired t-test
- ผลการศึกษา** : ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรมสูงกว่าก่อนโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$
- สรุป** : โปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้รายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
- คำสำคัญ** : โปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตน นักศึกษาพยาบาล

ABSTRACT

- Background** : The LINE app is accessible to everyone. If used to support teaching and learning, it will be of the greatest benefit to the learners.
- Objective** : The aims of this quasi-experimental study was to compare the difference of knowledge score and perceived self-efficacy score before and after self-learning the Primary Medical Care Practicum Via the Line application.
- Methods** : The aims of this quasi-experimental study with one group pretest-posttest design were to determine the effects of a Perceived Self-Efficacy Promoting Program Primary Medical Care via Line Application in among Nursing student, Boromarajonani College of Nursing, Surin. The research instruments were knowledge questionnaire and Perceived Self-Efficacy questionnaire were collected via Google Form in Application Line. Samples were 155 Nursing student whom were purposive selected. Paired t-test was used to test the difference on means before and after the program.
- Results** : Findings were shown means score of Knowledge and Perceived Self-Efficacy were statistically significant increased. ($p < 0.001$).
- Conclusions** : Perceived Self-Efficacy Promoting Program Primary Medical Care via Line Application in among Nursing student was able to develop teaching and learning courses for more effective.
- Keywords** : Perceived Self-Efficacy Promoting Program, Nursing student

หลักการและเหตุผล

สื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media หมายถึง สื่อดิจิทัลที่ทำงานอยู่บนพื้นฐานเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมที่มีผู้สื่อสารจัดทำขึ้น โดยที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเอง แล้วนำมาแบ่งปันเนื้อหา ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ และพูดคุยให้ผู้ใช้ในโลกออนไลน์กับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน^(1,2) ประโยชน์ของการใช้โซเชียลมีเดียมีหลายด้าน เช่น ประโยชน์ของการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการศึกษา ช่วยในการเสริมสร้างสติปัญญาความรู้ (Intellectual Benefit) ได้แก่ 1) เป็นสื่อช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเชิงคิดวิเคราะห์ การตีความหมาย การสังเคราะห์และการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ 2) เป็นสื่อช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของความรู้ มีเหตุผล ผลการประเมินผลและตรวจสอบ 3) เป็นสื่อเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะทางการเรียนที่มีอยู่เดิมให้สูงขึ้นทั้งการอ่านและการเขียน 4) เป็นสื่อเสริมสร้าง

สมรรถนะในด้านทักษะหรือการมองเห็น 5) เป็นสื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของความเป็นสื่อเพื่อการศึกษาเรียนรู้ และ 6) ช่วยในการเป็นสื่อที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะในด้านประโยชน์ใช้สอยและในด้านกระบวนการสื่อสาร การมีส่วนร่วม รวมทั้งการขัดเกลาทางสังคม (Benefits for Communication, Collaboration and Socialization) ได้แก่ 1) ด้านประสิทธิภาพกระบวนการสื่อสาร 2) สร้างประสิทธิภาพของการทำงานแบบมีส่วนร่วม 3) การสร้างชุมชนของการมีส่วนร่วม 4) การสร้างสังคมของการมีส่วนร่วมในกลุ่มผู้ฟัง 5) เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนแบบออนไลน์ 6) เกิดการเรียนรู้แบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 7) เกิดโลกทัศน์หรือมุมมองที่กว้างไกลของผู้เรียน^(3,4)

แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญทางเทคโนโลยี ได้แก่ ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy Skills) เป็นทักษะสองทางคือ ด้านรับสารจากสื่อ

และด้านสื่อสารออกไปยังผู้อื่นหรือสาธารณะหรือโลกในวงกว้าง ต้องมีความสามารถใช้เครื่องมือสร้างสื่อ และสื่อสารออกไปได้หลากหลายทาง เช่น วิดีโอ (video) ออดิโอ (audio), พอดคาสท์ (podcast) เว็บไซต์ (website) ทักษะด้านสื่อประกอบด้วยความสามารถด้านการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสาร (message) ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ในรูปสิ่งพิมพ์กราฟิก แอนิเมชัน ออดิโอ วิดีโอ เกม มัลติมีเดีย เว็บไซต์และแอปพลิเคชัน⁽⁵⁾ ซึ่งแอปพลิเคชันได้รับความนิยมในปัจจุบันที่สามารถใช้งานในการติดต่อสื่อสารได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook), อิน스타그램 (Instagram) และไลน์ (LINE@) ซึ่งมีการใช้งานมากที่สุด ไลน์เป็นโปรแกรมเมสเซนเจอร์ระบบส่งข้อความทันทีที่มีความสามารถใช้งานได้ทั้งโทรศัพท์มือถือที่มีระบบปฏิบัติการไอโอเอส แอนดรอยด์ วินโดวส์โฟน และสามารถใช้งานได้บนคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล และแมคโอเอส โดยสามารถดู ส่งรูป ส่งไอคอน ส่งสติ๊กเกอร์และตั้งค่าคุยกันเป็นกลุ่ม ซึ่งการใช้แอปพลิเคชันไลน์จะต้องเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยซิมการ์ดหรือไวไฟ และต้องลงทะเบียนผ่านอีเมลหรือหมายเลขโทรศัพท์ก่อนที่จะใช้งาน ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการสนทนาหรือส่งข้อมูลตามบริการที่สมัครไว้เช่น ข้อความ สติ๊กเกอร์ ภาพ เสียง และวิดีโอ⁽⁶⁾

การเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตนั้นมีการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการเป็นพยาบาลที่มีความสามารถให้การพยาบาลต่อไปในอนาคต ผู้สอนจำเป็นต้องให้โอกาสนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งในสถานบริการสุขภาพทุกระดับและในชุมชน ดังนั้นกระบวนการฝึกปฏิบัติทุกระดับวิชา ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทุกทักษะร่วมไปกับการใช้ความรู้ที่เรียนมาจากวิชาที่เป็นพื้นฐานโครงสร้างหรือวิชาแกนที่ผ่านมาโดยการมอบหมายงานและให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะการเป็นผู้นำซึ่งประกอบด้วย การติดต่อ สื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การตัดสินใจ การคิด วิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าใจในผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมต่างกันและการใช้เทคโนโลยีในการฝึก

ปฏิบัติการพยาบาล⁽⁷⁾ ซึ่งมีการศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันไลน์ต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในรายวิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนันทนาพบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ภายหลังได้รับการเรียนการสอนผ่านการใช้อุปกรณ์ออนไลน์มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 3.46 จาก 5 คะแนน และร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของผลลัพธ์การเรียนรู้โดยรวมเกินกว่าระดับดีขึ้นไป และคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันไลน์ ในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 โดยรวมและรายข้อต่างก็อยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจในประเด็นเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการสอนมีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้เรียนพบมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดจึงเห็นได้ว่าการเรียนการสอนผ่านการใช้อุปกรณ์ออนไลน์ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้และความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น⁽⁸⁾

ในรายวิชาปฏิบัติการรักษพยาบาลขั้นต้น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทรสถานันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข⁽⁹⁾ นั้นมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยแยกโรค การคัดกรอง การให้คำแนะนำ การส่งต่อผู้ป่วย การรักษาพยาบาลขั้นต้นโรคที่พบบ่อย การใช้ยาอย่างสมเหตุผล ผลการทำการหัตถการ การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลขั้นต้น ภายใต้ขอบเขตกฎหมายวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในการสร้างเสริม ป้องกัน ดูแล และฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และยึดหลักความปลอดภัยของผู้รับบริการ การดูแลด้วยความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้ประสานรายวิชาต้อง

มีการติดตามตลอดระยะเวลาของการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้ นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา จากการ ทบทวนวรรณกรรมในการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา พยาบาลยังไม่มีการวิจัย ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นประโยชน์จาก แอปพลิเคชันไลน์ที่จะนำโปรแกรมส่งเสริมความรู้และ การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้น ซึ่งนักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่ายและ สะดวกที่จะใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับ ปฏิบัติการักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรม ส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะ แห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและ หลังโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการ ปฏิบัติการักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์

สมมุติฐาน

1. ภายหลังการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ นักศึกษาพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้นเพิ่มมากขึ้น
2. ภายหลังการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการ ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นเพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) โดยตัวอย่างในการ วิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการ รักษาพยาบาลขั้นต้น จำนวน 155 คน ฝึกปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7 แห่ง ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2563 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

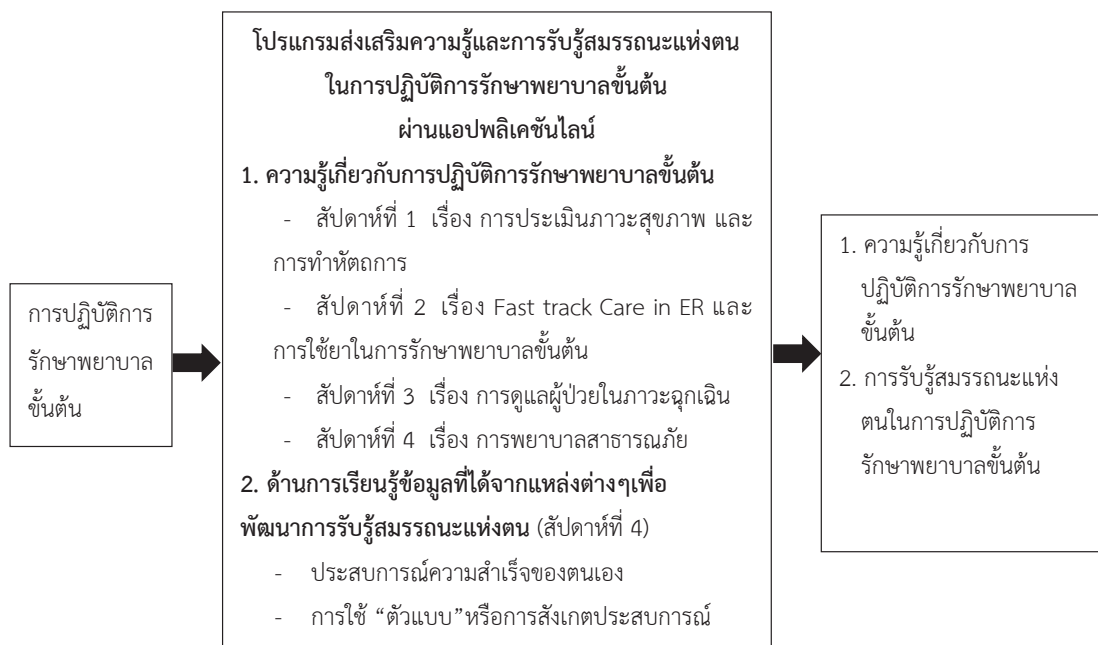
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. การปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นซึ่งนำ มาจากรายวิชา ปฏิบัติการักษาพยาบาลขั้นต้นหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีจุดมุ่งหมายรายวิชาเพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยแยกโรค การคัดกรอง การให้คำแนะนำ การส่งต่อผู้ป่วย การรักษา พยาบาลขั้นต้นโรคที่พบบ่อย การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล การทำหัตถการ การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน การบันทึก ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลขั้นต้น ภายใต้ ขอบเขตกฎหมายวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมใน การสร้างเสริม ป้องกัน ดูแลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้หลัก ฐานเชิงประจักษ์ และยึดหลักความปลอดภัยของผู้รับ บริการ การดูแลด้วยความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็น มนุษย์ และคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยได้นำสาระความรู้ ของรายวิชามาพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้และการ รับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาล ขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล

2. ทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived Self-Efficacy) ของแบนดูรา⁽¹⁰⁾ ได้กล่าวว่าคุณค่าต้องม ีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ปฏิบัติพฤติกรรม ที่ต้องการนั้นจนประสบความสำเร็จ มีความรู้ ความเชื่อ

ว่าตนเองสามารถมีพฤติกรรมตามที่กำหนด พยายามเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ และคงไว้ซึ่งพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง การที่มนุษย์จะรับเอาพฤติกรรมใดไว้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการคือ การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-Efficacy) หมายถึงการประเมินความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจว่าผลของการกระทำจะเกิดพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความคาดหวังในผลลัพธ์ (Outcome expectations) หมายถึง การคาดคะเนของบุคคลว่า ถ้าทำพฤติกรรมนั้นแล้ว จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนคาดหวังไว้เป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน

Bandura ได้เสนอแหล่งข้อมูลในการสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการที่คนเราจะสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น เกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ^(10,11,12) ได้แก่ 1) ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง (Enactive mastery experience) 2) การใช้ “ตัวแบบ” (Model) หรือการสังเกตประสบการณ์ (Vicarious experience) 3) การพูดชักจูง (Verbal persuasion) และ 4) การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ (Emotional arousal) ผู้วิจัยจึงนำมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการจัดโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

ในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์โดยใช้แบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ

การรักษาพยาบาลขั้นต้น และแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น ตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น จำนวน 155 คน คัดเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนาและสถิติทดสอบที (Paired t-test) โดยดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2563 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2564

ประชากรที่ศึกษา การศึกษานี้ศึกษาในประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น จำนวน 155 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้าและเกณฑ์คัดออก ดังนี้ เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) ได้แก่ 1. เป็นผู้ที่ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ 2. มีรายชื่อในการฝึกปฏิบัติในรายวิชา ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น 3. มีบัญชีแอปพลิเคชันไลน์และสามารถใช้งานได้และ 4. สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนและสื่อสารภาษาไทยได้ เกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) ได้แก่ 1. ได้รับการวินิจฉัยว่าเจ็บป่วยด้วยโรครุนแรง หรือโรคทางจิตและการรับรู้และ 2. ไม่สามารถฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นครบตามระยะเวลาการฝึก

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง ประกอบด้วยเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ และเกรดเฉลี่ยสะสม

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข⁽⁹⁾ มีจำนวน 30 ข้อ เป็นคำถามเลือกตอบ

ถูกผิด เป็นคำถามเชิงบวก 24 ข้อ และคำถามเชิงลบ 6 ข้อ โดยกำหนดให้คะแนนคือ ถูก ให้คะแนน 1 คะแนน และผิด ให้คะแนน 0 คะแนน มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน การแปลผลระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นโดยการนำคะแนนค่าเฉลี่ย การจัดแบ่งช่วงคะแนนและการแปลผลในส่วนนี้ ใช้สูตรคะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด/จำนวนข้อใช้เกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตน์¹³ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยได้กำหนดความหมายดังนี้

24.01-30.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นระดับมากที่สุด

18.01-24.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นระดับมาก

12.01-18.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นระดับปานกลาง

6.01-12.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นระดับน้อย

0.00-6.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปจะนำไปตรวจสอบหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kude- Richardson: KR-20) เท่ากับ 0.8

1.3 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของจากกรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา⁽¹¹⁾ และแนวคิดรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข⁽⁹⁾ จำนวน 20 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) กำหนดให้คะแนนดังนี้มากที่สุดให้คะแนน 5 คะแนน, มาก ให้คะแนน 4 คะแนน, ปานกลาง ให้คะแนน 3

คะแนน, น้อย ให้คะแนน คะแนนและน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับการรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นใช้เกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตน์⁽¹³⁾ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปเจนาไปตรวจสอบหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.9

2. โปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของจากแนวคิดรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ 1) การประเมินภาวะสุขภาพ 2) การพยาบาลสาธณภัย 3) การดูแลผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน 4) Fast track Care in ER 5) การทำหัตถการ และ 6) การใช้ยาในการรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยผู้วิจัยจะส่งประเด็นสาระความรู้การส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยกำหนดการส่งประเด็นสาระความรู้ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 วันจันทร์เวลา 08.00 น. เรื่อง การประเมินภาวะสุขภาพ และการทำหัตถการ

สัปดาห์ที่ 2 วันจันทร์เวลา 08.00 น. เรื่อง Fast track Care in ER และการใช้ยาในการรักษาพยาบาลขั้นต้น

สัปดาห์ที่ 3 วันจันทร์เวลา 08.00 น. เรื่อง การดูแลผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน

สัปดาห์ที่ 4 วันจันทร์เวลา 08.00 น. เรื่อง การพยาบาลสาธณภัย

2.2 ด้านการเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ได้แก่

1) ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง (Enactive mastery experience) 2) การใช้ “ตัวแบบ” (Model) หรือการสังเกตประสบการณ์ (Vicarious experience) 3) การพูดชักจูง (Verbal persuasion) และ 4) การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ (Emotional arousal) ผู้วิจัยได้กำหนดให้ตัวอย่างได้สะท้อนคิดจากการฝึกปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นและส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น ในประเด็นดังนี้

1. ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง : ใช้ข้อความ “จากการฝึกปฏิบัติประสบการณ์หรือหัตถการใดที่นักศึกษาทำได้ดีและสำเร็จตามความตั้งใจ”

2. การใช้ตัวแบบหรือการสังเกตประสบการณ์ : ใช้ข้อความ “ใคร คือ ไอเดียของนักศึกษาในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น เพราะเหตุใด”

3. การพูดชักจูง : ใช้ข้อความ “คำพูดใดที่ทำให้นักศึกษารู้สึกดีและมีความสุขในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น”

4. การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ : ใช้ข้อความ “คำพูดใดที่ทำให้นักศึกษารู้สึกไม่ดีหรือไม่สบายใจในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น และนักศึกษาแก้ไขความรู้สึกนั้นอย่างไร”

ซึ่งโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผู้วิจัยได้นำวิธีหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทำได้โดยการหาความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของโปรแกรม (IOC : Index of item objective congruence) เท่ากับ 0.8

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งลิงค์แบบสอบถามผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ก่อนการฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น 1 สัปดาห์ โดยทำแบบสอบถามพร้อมเพรียงกัน ใช้เวลา 45 นาที

2. ผู้วิจัยส่งลิงค์แบบสอบถามผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลังการฝึกปฏิบัติรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น 2 สัปดาห์ โดยทำแบบสอบถามพร้อมเพรียงกัน ใช้เวลา 60 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics)

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น การรับรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น และความคาดหวังผลการปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้นและการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น ก่อนและหลังโปรแกรมด้วยโดยใช้สถิติ Paired t-test

2.2 การวิจัยครั้งนี้กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ที่ระดับ $p < 0.05$

จริยธรรมวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ หนังสือรับรองเลขที่ P-EC 07-05-63 ลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2563 นอกจากนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94.2) มีอายุเฉลี่ย 22.3 ปี (SD.=1.9) โดยช่วงอายุ 21-37 ปี ศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 สถานภาพโสด ร้อยละ 98.7 มีเกรดเฉลี่ย 2.8 (SD.= 0.2) โดยมีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.2-3.6 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N=155)

ข้อมูลทั่วไป	พิสัย	ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	จำนวน (%)
เพศ			
หญิง			146(94.2%)
ชาย			8(5.2%)
เพศทางเลือก			1(0.6%)
อายุ	21 - 37	22.3 (1.9)	
ศาสนา			
พุทธ			155(100.0%)
สถานภาพ			
โสด			153(98.7%)
สมรส			2(1.3%)
เกรดเฉลี่ย	2.2 - 3.6	2.8 (0.2)	

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบด้านความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรม ด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า ค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรม (M=25.2, SD=2.8) สูงกว่าก่อนโปรแกรม (M=22.6, SD=2.1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสถิติทดสอบ $t(154) = 9.075, p < 0.001$ ด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า ค่าคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรม (M=69.9, SD=10.4) สูงกว่าก่อนโปรแกรม (M=64.9, SD=8.8) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสถิติทดสอบ $t(154) = 4.529, p < 0.001$ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบด้านความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรม

โปรแกรมส่งเสริมความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น	n	M	SD	t	p
ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น				9.075	0.000
ก่อนโปรแกรม	155	22.6	2.1		
หลังโปรแกรม	155	25.2	2.8		
การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติ				4.529	0.000
การรักษาพยาบาลขั้นต้น					
ก่อนโปรแกรม	155	64.9	8.8		
หลังโปรแกรม	155	69.9	10.4		

3. ผลการสะท้อนคิดจากการฝึกปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้นและส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม
ของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติ
การรักษาพยาบาลขั้นต้น ในประเด็นต่อไปนี้

3.1 ประสพการณ์ความสำเร็จของตนเอง :
ใช้ข้อความถาม “จากการฝึกปฏิบัติประสพการณ์หรือ
เหตุการณ์ใดที่นักศึกษาทำได้ดีและสำเร็จตามความตั้งใจ”
พบว่า เหตุการณ์ที่นักศึกษาทำได้ดีและสำเร็จตามความ
ตั้งใจมากที่สุด คือ การเย็บแผล การชะล้างตกแต่ง
บาดแผล และการผ่าฝี ตามลำดับ

3.2 การใช้ตัวแบบหรือการสังเกต
ประสพการณ์ : ใช้ข้อความถาม “ใคร คือ ไอดอลของ
นักศึกษาในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น เพราะ
เหตุใด” พบว่า ไอดอลของนักศึกษาในการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้น คือ พยาบาลพี่เลี้ยงประจำแหล่งฝึก
อาจารย์ผู้นิเทศ และแพทย์ ตามลำดับ

3.3 การพูดชักจูง : ใช้ข้อความถาม “คำพูด
ใดที่ทำให้นักศึกษารู้สึกดีและมีความสุขในการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้น” พบว่าคำพูดที่ทำให้นักศึกษารู้
สึกดีและมีความสุขในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น
ได้แก่ “เก่งมาก”, “ทำได้ดีมาก”, “ไม่เป็นไร เอาใหม่นะ”,
“ครูเชื่อว่าพวกเราทำได้”, “ทำดีแล้ว พยายามต่อไป”,
“ค่อยๆ ทำเราจะเก่งเอง”, “สู้ๆ พี่ก็เคยเป็นแบบนี้ หมั่น
พัฒนาตัวเองนะ”

3.4 การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์ : ใช้ข้อ
คำถาม “คำพูดใดที่ทำให้นักศึกษารู้สึกไม่ดีหรือไม่
สบายใจในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น และ
นักศึกษาแก้ไขความรู้สึกนั้นอย่างไร” พบว่า คำพูดที่ทำให้
นักศึกษารู้สึกไม่ดีหรือไม่สบายใจในการปฏิบัติการรักษา
พยาบาลขั้นต้น ได้แก่ “อยู่ปีสี่แล้ว ทำไมยังทำไม่ได้”
ซึ่งเป็นคำพูดที่ทำให้นักศึกษารู้สึกไม่ดีหรือไม่สบายใจมาก
ที่สุด และนักศึกษาแก้ไขความรู้สึกโดยการทบทวน
ความรู้และปล่อยวางอารมณ์นั้น

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบด้านความรู้
และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา
พยาบาลขั้นต้นก่อนและหลังโปรแกรมส่งเสริมความรู้
และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา
พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิ์ เมื่อ
เสร็จสิ้นโปรแกรม ด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า ค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับ
การปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรมสูงกว่า
ก่อนโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ
ศิริพร ชุตเจื้อจิ้น, ประไพพิศ สิงห์เสมอและสุภารัตน์
วุฒิศักดีไพศาล⁽¹⁴⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรม
ส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการสร้างเสริมทักษะ
ชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียน ที่พบว่า
ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม
ทางเพศที่เหมาะสมภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่า
เฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม
ทางเพศที่เหมาะสมสูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) จากโปรแกรมส่งเสริมความรู้
และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษา
พยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของนักศึกษา
พยาบาลผู้วิจัยได้ส่งประเด็นสาระความรู้เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นผ่านแอปพลิเคชันไลน์
กลุ่มของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังฝึกปฏิบัติรายวิชา
ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยกำหนดการส่ง
ประเด็นสาระความรู้ ดังนี้สัปดาห์ที่ 1 เรื่อง การประเมิน
ภาวะสุขภาพ และการทำหัตถการสัปดาห์ที่ 2 เรื่อง Fast
track Care in ER และการใช้ยาในการรักษาพยาบาลขั้น
ต้น สัปดาห์ที่ 3 เรื่อง การดูแลผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน และ
สัปดาห์ที่ 4 เรื่อง การพยาบาลสาธารณสุขเพื่อทบทวน
ความรู้และสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติด้วย ทั้งนี้
โปรแกรมมีความแตกต่างจากการฝึกปฏิบัติแบบเดิมซึ่ง
จะมีการทบทวนและเตรียมความพร้อมในช่วงก่อนการ
ฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งเนื้อหาสาระในการทบทวนอาจจะยังไม่
ครอบคลุมตามรายวิชา แต่โปรแกรมได้นำประเด็นสาระ
ความรู้ที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น
ส่งให้นักศึกษาได้ทบทวนและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการฝึก

ปฏิบัติ จึงทำให้ค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรมสูงขึ้น

ด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติ
การรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า ค่าคะแนนการรับรู้
สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น
หลังโปรแกรมสูงกว่าก่อนโปรแกรมซึ่งสอดคล้องกับการ
ศึกษาของศิริพร ชุตเจื้อจิ้น, ประไพพิศ สิงห์เสมอและ
สุภารัตน์ วุฒิสักดิ์ไพศาล⁽¹⁴⁾ ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของ
โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการสร้าง
เสริมทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของ
นักเรียน ที่พบว่า พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้
สมรรถนะแห่งตน พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง
มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการ
ดูแลสุขภาพทางเพศสูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และยังสอดคล้องกับการศึกษา
ของพิชญา ทองโพธิ์ และกิ่งแก้ว อุดมชัยกุล⁽¹⁵⁾ ที่ศึกษา
เกี่ยวกับผลของโปรแกรมอบรมการต่อความรู้ การรับรู้
สมรรถนะของตนเองในการและความสามารถในการก
หน้าอกของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผลการเปรียบเทียบ
การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการช่วยชีวิต พบว่า
หลังการอบรมมีการรับรู้สมรรถนะของตนเองสูงกว่าก่อนการ
อบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -27.02, p < 0.001$)
ซึ่งจากโปรแกรมผู้วิจัยได้กระตุ้นและส่งเสริมการรับรู้
สมรรถนะแห่งตน โดยการสะท้อนคิดจากการฝึกปฏิบัติ
การรักษาพยาบาลขั้นต้นและส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์
กลุ่มของนักศึกษาพยาบาลที่กำลังฝึกปฏิบัติรายวิชา
ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น ในประเด็นดังนี้
1. ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง (Enactive
mastery experience) : ใช้ข้อความถาม “จากการฝึก
ปฏิบัติประสบการณ์หรือเหตุการณ์ใดที่นักศึกษาทำได้ดี
และสำเร็จตามความตั้งใจ” 2. การใช้ตัวแบบ (Model) :
ใช้ข้อความถาม “ใคร คือ ไอดอลของนักศึกษาในการปฏิบัติ
การรักษาพยาบาลขั้นต้น เพราะเหตุใด” 3. การพูด
ชักจูง (Verbal persuasion) : ใช้ข้อความถาม “คำพูดใดที่
ทำให้นักศึกษารู้สึกดีและมีความสุขในการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้น” และ 4. การกระตุ้นเร้าทางอารมณ์
(Emotional arousal) : ใช้ข้อความถาม “คำพูดใดที่ทำให้
นักศึกษารู้สึกไม่ดีหรือไม่สบายใจในการปฏิบัติการรักษา
พยาบาลขั้นต้น และนักศึกษาแก้ไขความรู้สึกนั้น

อย่างไร” เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดและการรับรู้
สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติ ทั้งนี้โปรแกรมได้
ช่วยในการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิด
อย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์บนคลินิกที่อยู่ใน
ภาวะฉุกเฉินวิกฤตนอกจากนี้ประเด็นสำคัญที่ส่งผล
ต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติการพยาบาลในสถาน
การณ์จริงนั้นๆ ทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ
ปฏิสัมพันธ์กับทีมสหสาขาวิชาการสื่อสารเพื่อการรักษา
พยาบาล การรู้จักตนเองและการแก้ไขปัญหา กระบวนการ
การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในเชิงคลินิกทำให้
ภายหลังโปรแกรมเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมีความรู้
เกี่ยวกับปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นและการ
รับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติการรักษาพยาบาล
ขั้นต้นที่มากขึ้น

สรุป

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า ค่าคะแนนความรู้
เกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลัง
โปรแกรมสูงกว่าก่อนโปรแกรม ด้านการรับรู้สมรรถนะ
แห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า
ค่าคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการ
รักษาพยาบาลขั้นต้นหลังโปรแกรม และด้านความคาดหวัง
ผลการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น พบว่า คะแนน
ความคาดหวังผลการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นหลัง
โปรแกรมสูงกว่าก่อนโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะ
แห่งตนในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น

ข้อจำกัดการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะใน
กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีทักษะในการ
ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์เป็นอย่างดี หากนำโปรแกรมนี้
ไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างอื่นควรเลือกแอปพลิเคชันหรือ
สื่อออนไลน์ให้มีความเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีศึกษาด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและการปฏิบัติตนของผู้ป่วยในโรคต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพและการเสริมสร้างด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของผู้ป่วยในการปฏิบัติตนหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้มีสุขภาพดีต่อไป
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบการศึกษาแบบต่างๆ ในนักศึกษาพยาบาลให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

1. Churchill EF. Social Media Meaning. Proceeding of the 2012 international. workshop on Socially-aware multimedia. New York : Cambridge University Press; 2012: 43-44.
2. อรวรรณ วงศ์แก้วโพธิ์ทอง. Social Media เครื่องมือเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจ. วารสารนักบริหารมหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2553;30(4):63-9.
3. Poore M. Using Social Media in the Classroom: A Best Practice Guide. 1st.ed. United Kingdom: SAGE Publications Ltd.; 2012.
4. สุรศักดิ์ ปาเฮ. การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2. [อินเทอร์เน็ต] 2564. [สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: URL:<http://www.mbuisc.ac.th/phd/academic/flipped%20classroom2.pdf>.
5. วิจารย์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น; 2554.
6. ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์. ไลน์รูปแบบการสื่อสารบนความสร้างสรรค์ของสมาร์ทโฟน: ข้อดีและข้อจำกัดของแอปพลิเคชัน. วารสารนักบริหารมหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2556;33(4):42-54.
7. วิภาดา คุณาวิฑิตกุล. การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ ในยุคศตวรรษที่ 21. พยาบาลสาร 2558;42(2): 152-6.
8. บุษบา ทาธง, ปริญญา ศรีธราพิพัฒน์, บุษกร แก้วเขียว. ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันไลน์ต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในรายวิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร 2562;11(1):155-67.
9. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560). สุนทร: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข; 2560.
10. Bandura A. Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman; 1997.
11. Bandura A. Social Learning Theory. New Jersey: Prentice-Hall; 1977.
12. Bandura A. Social foundations thought and action: A social cognitive theory. New Jersey: Prentice-Hall; 1986.
13. ชุศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์; 2560.
14. ศิริพร ชุตเจื้อจัน, ประไพพิศ สิงห์เสม, สุรัตน์ วุฒิสักดิ์ไพศาล. ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการสร้างเสริมทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียน. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ 2560;4(2):268-80.
15. พิษญา ทองโพธิ์, กิ่งแก้ว อุดมชัยกุล. ผลของโปรแกรมอบรมการต่อความรู้ การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการและความสามารถในการกดหน้าอกของนักศึกษาพยาบาลนักเรียน. รามาธิบดีพยาบาลสาร 2563;26(1):107-21.